

# Blákrossheimið



Ársfrágreiðing 2009

Lynggøta 12  
FR 100-Tórshavn  
[www.blakross.fo](http://www.blakross.fo)  
t-post:[blakrossheimid@blakross.fo](mailto:blakrossheimid@blakross.fo)

## Innihald

<u>Ársfrágreiðing 2009.....</u>	<u>2</u>
<u>Nevndin .....</u>	<u>2</u>
<u>Starvsfólk.....</u>	<u>2</u>
<u>Játtan.....</u>	<u>2</u>
<u>Rakstur.....</u>	<u>2</u>
<u>Blákrossheimið varð 25 ár í 2009.....</u>	<u>2</u>
<u>Samstarv.....</u>	<u>3</u>
<u>Avrúsan og viðgerð.....</u>	<u>3</u>
<u>Viðgerð - býtt eftir slagi.....</u>	<u>3</u>
<u>Viðgerð - býtt eftir kyni .....</u>	<u>4</u>
<u>Viðgerð - býtt eftir aldri.....</u>	<u>4</u>
<u>Ung í viðgerð.....</u>	<u>5</u>
<u>Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið inni.....</u>	<u>6</u>
<u>Ambulant viðgerð.....</u>	<u>6</u>
<u>Familjuskeið – skeið fyri avvarðandi.....</u>	<u>7</u>
<u>Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum.....</u>	<u>7</u>
<u>Framtíðarútlit.....</u>	<u>8</u>

## Ársfrágreiðing 2009

Blákrossheimið varð sett á stovn av Bláa Krossi Føroya í 1984, og vóru tá pláss fyri 5 búfólkum. Tilboðið varð víðkað til 15 búpláss í 1987 og hevur Føroya Landsstýrið stuðlað rakstrinum øll árin. Frá og við 2003 er hetta broytt til at Landsstýrið letur rakstrarjáttan til Blákrossheimið.

### Nevndin

Í nevndini fyri Blákrossheimið sita trý umboð.

Hjalmar Hansen, Rituvík, aðalskrivari í Bláa Krossi Føroya, er formaður;  
Alfred Olsen, lögtingsmaður, Toftir, er næstformaður og  
Anna Hentze, lærari, Søldarfjørður, er skrivari.

### Starvsfólk

Tað eru 9,5 fulltíðarstørv á Blákrossheiminum. Talan er um ein sálarfrøðing, tveir viðgerðarar, sjúkrasystur, leiðari og onnur starvsfólk. Eisini er lækni fast tilknýttur heimið, men er hesin ikki taldur við í uppgerðini av fulltíðarstarvsfólkum.

### Játtan

Á figgjarlógini fyri 2009 fekk Blákrossheimið eina rakstrarjáttan áljóðandi kr. 5.046 tkr. Talan var um ein vøkstur uppá 2,2 % í mun til árið fyri. Raksturin av Blákrossheiminum samsvaraði við upphæddina á figgjarlógini fyri 2009.

### Rakstur

Ein støðugur trupulleiki sum Blákrossheimið er í, er at alt størri og størri partur av játtani fer til lönir vegna lønarvøkstur og tessvegna verður minni til aðrar útreiðslur.

Niðanfyrri sæst lutfalsliga prosentbýtið millum lönir og annan rakstur seinastu 8 árin.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Lönir	67%	68%	71%	71%	73%	72%	73%	73,4%
Aðrar. útr.	33%	32%	29%	29%	27%	28%	27%	26,6%

Fyri ikki at skerja tilboðið sum Blákrossheimið gevur (t.v.s. siga fólk úr starvi), hevur verið neyðugt at framt effektiviseringar innan annan rakstur. Í krónum merkir hetta, at uml. 243.000 kr eru skornar av rakstrinum, sum er annað enn lønarútreiðslur, seinastu 8 árin. Ein slíkur niðurskurður hevur m.a. ført við sær, at vit hava skert á konto til mat, reingerð, viðlíkahald og endurnýggjan av telduútbúnaði. Aktiveringstilboð til brúkararnar er við at vera heilt burtur, so sum útferðir, leiga av ítróttarhøll v.m. Hendan gongdin kann ikki halda áfram, um ikki ætlanin er at fáa ein skerdan stovn!

### Blákrossheimið varð 25 ár í 2009

Dagurin varð hildin í sept. mðr við eini móttøku. Nógv folk vóru uppmøtt, fleiri røður vóru hildnar, har í millum vóru Sverri Steinhólm Landsnevndarformaður hjá Bláa Krossi Føroya og Turid Arge,

deildarleiðari, ið flutti fram røðu vegna Landsstýrismannin í Heilsumálum. Saman umtikið ein góður dagur har nógvir vinir og brúkarar av húsinum vóru uppmøtt.

### Samstarv

Blákrossheimið hevur eitt munagott og umfatandi samstarv við fleiri ymiskar partar, sum á ymiskum økjum hava við brúkararnar at gera. Eitt nú við Kriminalforsorgina í sambandi við rúsdrekkakoyring og annars dómar, har fólk verða dømd at verða edrú. Eisini við teir kommunalu sosialu mynduleikarnar, ella tá talan er um barnaverndarmál. Viðmerkjanst skal, at samstarvið við barnaverndirnar kring landi er økt. Blákrossheimið bjóðar viðgerð í arrestini, og hevur hetta tilboðið eisini verið nýtt í 2009.

### Avrúsan og viðgerð

Blákrossheimið hevur tvær høvuðsuppgávur, onnur er avrúsan og hin er viðgerð av rúsmisnýtarum. Umframt hetta hevur Blákrossheimið sum liður í viðgerðini, tilboð um ambulanta viðgerð, familjuviðgerð og eftirviðgerð

Viðgerðin á Blákrossheiminum hevur til endamáls at royna fullkomið fráhald frá rúsevnum, og hetta gera vit við, í fyrstu atløgu at avrúsa, samstundis sum vit arbeiða í bólkum við m.a. motivatióin, rúsfunktióin, broytingarrætlan og upplýsing. Í aðru atløgu fylgja tey programmi, sum verður gjøgnumført við arbeiði í bólkum og einasamtalum har vit seta fokus á tað, hin einstaki hevur brúk fyri. Máttin vit arbeiða uppá er sosialpedagogisk - og psykologisk viðgerð og nýta vit t. d. Eg-styrkjandi terapi, gestalt- og kognetiva terapi.

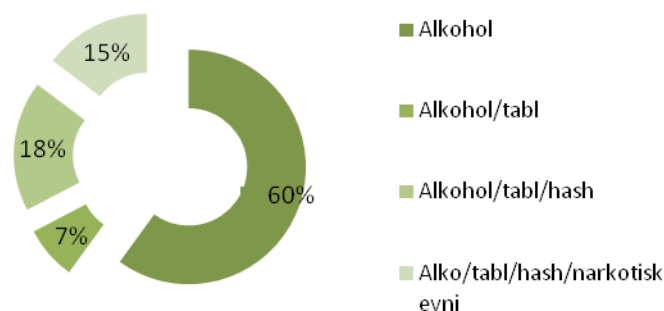
### Viðgerð - býtt eftir slagi

Ein munandi broyting er farin fram í fjør, tá talan er um hvat slag av misnýtslu fólk vóru inni fyri á Blákrossheiminum. Tó er rúsdrekka framvegis nógv tann størsti trupulleikin. Mynstrið er eisini, at í Føroyum hava vit so at siga ikki misnýtslu, har bert talan er um hash og narkotisk evni, rúsdrekka er altíð ein partur av misnýtsluni. 60 % av teimum sum vóru í viðgerð í 2009 høvdu rúsdrekkatrupulleikar, í mun til 58% í 2008. Hini 40 % vóru fólk, har rúsdrekka varð blandað saman við øðrum, í 2008 var hetta tali 42 %.

Misnýtslan av alkoholi og tablettum var fallandi frá 2002 (28 %) til 2004 (11 %), men hevur í eina tíð aftur verið vaksandi upp til 15 % í 2008, men er nú í 2009 lækkað munandi til 7%. Stóra broytingin er í nýtsumynstrinum, ið verður bólkað sum alkohol, tablettir, hash og narkotisk evni frá 14 % (7+7) í 2006 til 16 % (8+8) í 2007 og til 27% (15+12) í 2008 er í ár økt uppá 33% (18+15). Hendan gongd eigur at vera tikin í størsta álvara, saman við at fleiri ung koma í viðgerð.

Ein orsök til at næstan eingin ”bara” nýtir t.d. hash ella onnur narkotisk evni í Føroyum, er helst tann, at tilgongdin av rúsevnum ikki er jøvn. Talan er helst um eitt serføroyskt fyrbrigdi, ið stendst av væntandi rávøru tilgongd á rúsevnisøkinum.

## Viðgerð á Blákrossheiminum í 2009 - býtt eftir slagi av misnýtslu



### Viðgerð - býtt eftir kyni

Tá talan er um viðgerð fyri rúsmisnýtslu, er javnstøða ikki galdandi á Blákrossheiminum. Um vit hyggja eftir tølunum frá árinum 2004 til 2009, síggja vit eina munandi øking í umboðan av kvinnum í viðgerð. Frá 16% í 2004 til 21% í 2009, ein øking uppá 5%. Hendan gongdin, at kvinnurnar verða betur og betur umboðaðar í viðgerðini, eiga vit at geva okkum far um. Broytingin ber boð um broytingar í misbrúksmynstrinum ella hevur gjørt tað meira ”legalt” hjá kvinnum at leita sær hjálp.

Hava vit kanningin, sum deildin fyri arbeiðs- og almannaheilsu kunngjórði í 2007 í huga, har eitt av úrslitunum varð, at upp móti 60 % av teimum spurdu kvinnunum søgdu seg antin slettis ikki ella næstan ongantíð smakka sær á, so er frágreiðingin til tað øktu kvinnumboðanina helst tann at misnýtslumynstrið er broytt – at vit heilt einfalt fáa fleiri kvinnur sum eru bundnar av rúsdrekka og øðrum rúsandi evnum.<sup>1</sup>

### Viðgerð - býtt eftir aldri

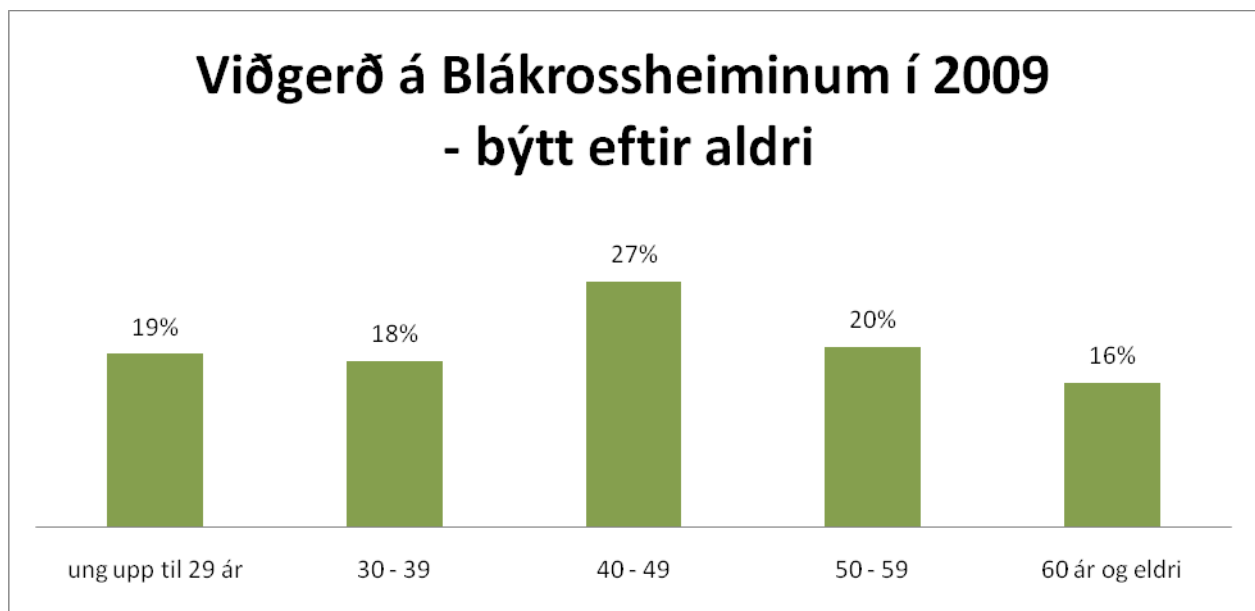
Tølini fyri aldursbýtið vísa, at nógv tey flestu, ið gera nýstlu av viðgerðartilboðnum á Blákrossheiminum eru tey millum 30-60 ár. Hetta eru royndirnar tey mongu seinastu árin. Hesi telja í alt 65 %, ið kortini er ein minking í mun til 2008, tá hesi taldu 73% av teimum sum vóru í viðgerð. Miðalaldrinum lækkaði frá 47 árum í 2003 niður í 44 ár í 2004, men er síðani vaksin aftur til 48 bæði í 2007 og 2008 og er nú í 2009 lækkaður til 43 ár.

## Ung í viðgerð

Blákrossheimið hefur hesi seinastu árin sæð eina støðuga øking av yngri fólki, ið leita sær viðgerð. Í fjør vór 24 fólk yngri enn 30 ár í viðgerð og er hetta ein støðug øking frá 2006, tá einans 4 fólk í hesum aldursbólki vóru í viðgerð. Í prosentum er gongdin frá 2006 til 2009 soleiðis, at í 2006 umboði aldursbólkurin 2% av teimum sum komu í viðgerð, í 2008 var talið 10% og í fjør heili 19%. Eftir okkara fatan, sigur hendan gongd frá um broytingar í misnýtslumynstrinum.

Tey ungu nýta í størri mun sterkaru rúsevni, sum t.d. hash, amfetamin, kokain, og onnur narkotisk evni saman við rúsdrekka. Hetta ger, at tað aloftast er truplari at fáast við og tekur longri tíð at viðgerða. Tey ungu kenna seg rímuliga væl á Blákrossheiminum, men tað kann tó verða trupult hjá teimum at vera saman við “gomlum” rúsdrekkamisnýtarum. Av hesi orsök fáa tey ungu ambulanta viðgerð, sum vit vita ikki altíð er nøktandi fyri tey. Ynskiligt hevði tí verið, um eitt serstakt viðgerðartilboð var fyri ung, og hava vit eisini gjørt Almennaráðið og Heilsumálaráðið vart við hetta. Viðmerkjast skal, at fleiri av teimum ungu vera send av landinum til viðgerð, og hevði tað verið munandi betri fyri tey, og bíligari fyri samfelagið, at tey fingu viðgerð í Føroyum. Vit halda ikki at okkara umstøður loyva at ung vera innløgð til viðgerð, og tí er hendan ambulanta, hóast tað í summum førum hevði verið rættari við innleggjan

Umráðandi er eisini, at tey ungu koma í viðgerð skjótast gjørligt, áðrenn trupulleikin verður ov stórur og veruliga fær fastatøkur á teimum. Besta loysnin er kortini at gera meira við upplýsing og fyrbygging millum børn og ung. Lættari er at fyrbygja enn at hjálpa.

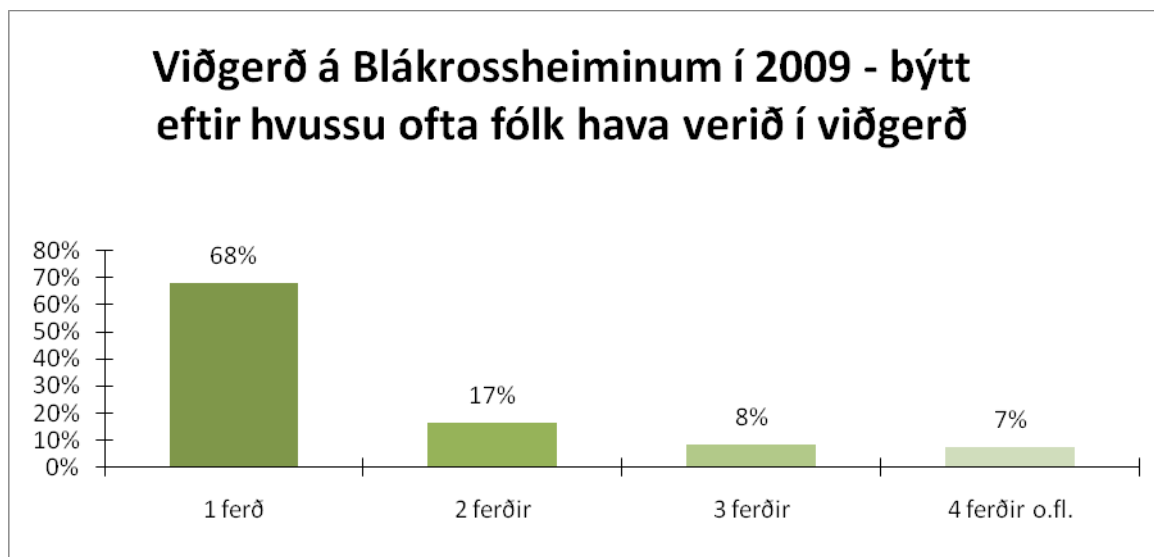


## Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið inni

Í alt vórðu skrásettir 175 innleggingar í fjør og er hetta nakað meira enn í 2008, tá 155 innleggingar vórðu. Harumframt vóru 19 ung í ambulanti viðgerð. Tað eru skrásettir 8,1 % fleiri innleggingardagar í mun til árið fyri. (4742 í 2009 móttvegiis 4359 í 2008). Miðaltalið fyri, hvussu nógv fólk vóru inni pr. dag í fjør, var 14,4 fólk og er hetta nakað meira enn árið fyri, tá miðaltalið var 13,2. Miðal innleggingartíðin var 27 dagar. Innleggingartíðin er støðugt hækkað seinastu árin. Í 2004 var innleggingartíðin 18 dagar í meðal, í mun til 2009 tá hon var 27 dagar. Hendan gongdin er í tráð við ætlan okkara at tryggja eina betri viðgerð. Hugsanin er, at ein haldgóð viðgerð krevur longri tíð. Harafturat krevja tey ið nýta fleiri rúsevni longri tíð í viðgerð. Pláss er fyri 15 búfólkum á Blákrossheiminum í senn, 5 í avrúsingini og 10 í sjálvari viðgerðini.

Tøluni fyri undanfarna ár vísa, at rættiliga fáir persónar koma afturvendandi í viðgerð. 68 % av teimum, vóru bara inni eina ferð. 17 % vóru inni tvær ferðir, 8 % trýggjar ferðir og so eru tað tey afturvendandi, 7 %, ið vóru inni 4 ferðir ella oftari. Í hesum smb. kann viðmerkjast, at talan ikki er um nakra veruliga viðgerð fyri hesi sum koma 4. ferð ella oftari, heldur er talan um avrúsing í nakrar dagar.

Í 2009 vóru 126 ymisk fólk inni í viðgerð í mun til 106 árið fyri. 59 av hesum 126 høvdu ongantíð verið í viðgerð áður, árið fyri var hetta talið 44.



## Ambulant viðgerð

Blákrossheimið hevur, sum liður í viðgerðini, tilboð um ambulanta viðgerð og eftirviðgerð á ymiskum økjum serliga er tað ungfólk, sum tyngja hendan partin av arbeiðinum nógv. Hetta virkseimið er kortini skert nakað, vegnað øðrvísi raðfestingar, har døgnviðgerðin á sjálvum stovninum er raðfest fremri. Ynskiligt hevði verið at sett meiri orku og tíð av til hetta økið, tí vit

síggja ein avgjörðan tørv á hesum, við tað at fleiri brúkarar ynskja hendan móguleikan, ið hóskar betur til familju- og arbeiðslívið.

Ungfólk ið fáa ambulantar viðgerðir, eru eitt rímuliga nýtt fyribrygdið. Seinasta ár hevði Blákrossheimið samband við 18 ung undir 18 ár, í mun til 8 ung í 2008 ein øking uppá 125%, har rúsdrekka og rúsevni vóru ein partur av teirra trupulleikum. Hetta er ein vøkstur, ið vit eiga at geva størsta ans.

Tríggir eftirviðgerðar bólkar eru virknir, har fundir eru hvørja ella aðruhvørja viku.

## Familjuskeið skeið fyri avvarðandi

Royndirnar vísa, at tað er sera týðningarmikið at taka familjuna við í sambandi við misbrúksviðgerð, tí tá eru vit við til at broyta neiliga familjustrúkturin í heiminum, og harvið geva uppvaksandi ættarliðinum betri kor.

Tað hevur leingi verið eitt ynski hjá Blákrossheiminum at gera eitt átak, serstakliga fyri familjur. Hetta hava vit arbeitt miðvíst fram ímót. Vit høvdu fyrsta skeiðið í januar 2006. Í 2007 vóru tvey familjuskeið. Vit hava økt hetta upp til 4 familjuskeið í 2008 og í 2009.

Vit hava í 2008 broytt heiti á hesum tilboðnum til ”Skeið fyri avvarðandi”. Hetta út frá teimum royndum vit hava gjørt síðan 2006 og tí týðningarmiklu sannroynd, at avvarðandi hjá einum misnýtara kunnu fáa mein av rúsmisnýtluni hjá einum øðrum. Frá at vera eitt tilboð hjá familjuni hjá einum sum er í viðgerð, er tilboðið nú alment til øll sum hava fingið neiliga ávirkanir á teirra lív, av at liva saman við einum, sum hevur ella hevur havt ein rústrupulleika.

Skeiði fyri avvarðandi er eitt heildartilboð har byrjað verður við 3 fylgjandi skeiðsdøgum. Ein mánaða eftir verður fylgt upp við einum skeiðsdegi og eftir tveir mánaðar við einum kvøldi. At enda verða luttakararnir innkallaðir ½ ár aftaná til eitt kvøld. Eftir hetta kunnu luttakarar halda áfram í einum sjálvhjálparbólki. Av teimum 3 skeiðunum, sum vóru gjøgnumförd í 2009, eru higartil 3 bólkar, sum hava hildið fram sum sjálvhjálparbólkar

Í 2009 vóru 29 persónar á skeiðinum. 11 vóru fólk, ið vóru vaksin upp í heimum við rústrupulleikum og 18 vóru makar ella onnur avvarðandi hjá persónum við rústrupulleikum.



## Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum

Heiti	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tal av innleggingum:	219	220	198	170	155	175
Tal av ambulantum í viðgerð:						19
Røktardagar í alt:	3919	4117	3679	3993	4359	4742
Røktardagar miðal	18	19	19	23	28	27
Miðal búfólk pr. dag:	12	12,5	11,2	12,1	13,2	14,4
Ymisk fólk í viðgerð:	150	143	108	116	106	126
Nýggj fólk í viðgerð	66	70	35	47	44	59
Menn:	84 %	85 %	86 %	81 %	77%	82%
Kvinnur:	16 %	15 %	14 %	19 %	23%	18%
Miðalaldur:	44 ár	46 ár	47 ár	48 ár	48 ár	43 ár
Luttakarar á skeiði fyri avvarðandi			27	23	30	29

### Framtíðarútlit

Grundøkið til nýtt Blákrossheim er tøkt á Nesi, Eysturoy. Enn er tó ógreitt, nær klárt verður at flyta inn í nýggja heimið. Tað gekst ikki sum ætlað við at fáa figging til húsið. Broytta búskapar- og figgjarstøðan, sum Føroyar og heimurin annars eru rakt av, ger at vit nokk mugu endurskoða nøkur viðurskifti í samband við byggingina, men vit hava ikki mist móti, og eru við góðum treysti í gongd við ætlanina. Arbeitt verður enn við at fáa figgjarliga grundarlagið uppá pláss. Vit hava fingið sera góða hjálp, serliga í samband við at fólk við stórum áhuga fyri arbeiðinum, hava tikið stig til ymisk innsavningararbeiði, í mai 2009 var Landinnsavning til Bláakross og var helvtin av innkomna peninginum oyramerkt til nýtt Blákrossheim.

Vit hava eisini sett í gongd arbeiðið við at lýsa okkara virðis og viðgerðargrundstøði, og í hesum sambandið fáa eina skipaða eftirmeting av viðgerðini. Vit hava samskifti við okkara systurfelagsskapir í Norðurlondum og Pál Weihe um hetta arbeiðið. Hetta arbeiði gongur framá og er ætlanin at arbeiði skal verða liðugt áðrenn summarfrítíðina

Vinarliga og við vón um framhaldandi gott samstarv

Tórshavn, tann 15.02.2010

Olga Magnussen  
leiðari